

Český svaz včelařů, z.s.
Křemencova 177/8
Praha 1 – Nové Město

Příručka plemenářské práce

pro chovatele včelích matek Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

Vydání: 6

Datum vydání: 1. 1. 2025

nahrazuje PPP ze dne: 6. 2. 2024

Schválila chovatelská komise dne 1. 1. 2025

Ing. Pavel Cimala,
předseda chovatelské komise

.....
(jméno příjmení, funkce, podpis)

PRV ČSV vzalo na vědomí dne 10.12. 2024

předsedkyně

tajemník

Mgr. Jarmila Machová

Ing. František Krejčí

.....
(jméno příjmení, funkce, podpis)

.....
(jméno příjmení, funkce, podpis)

Výtisk č.

Počet výtisků: 3 řízené výtisky, 1 elektronická verze a nečíslované pracovní kopie

Rozdělovník: 1. agenda plemenářského zootechnika UCHS

2. předseda chovatelské komise

3. sekretariát RV ČSV

Elektronická verze: www.vcelarstvi.cz, v záložce Chov matek

1. Úvod

Cílem chovatelské práce na celém území České republiky je uchování a další zlepšování cenného genetického materiálu druhu včela medonosná kraňská.

Současná chovatelská práce plynule navazuje na to, co se zdařilo v dlouhé řadě předcházejících desetiletí. Cílem jsou zdravé klidné a mírné včely, které přinášejí užitek.

Chov včely medonosné legislativně spadá pod **plemenářský zákon**.

Na základě tohoto zákona pracuje **Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské**, kterým je Český svaz včelařů, z.s.

Ze zákona a souvisejících předpisů vyplývají pro chovatele určité **povinnosti**, ke kterým patří zejména **plemenářská evidence a kontrola užítkovosti**.

Příručka chovatelské práce slouží pro zpřesnění evidence chovatelské práce, metodické sjednocení a zjednodušení její kontroly ze strany Uznaného chovatelského sdružení i státních kontrolních orgánů.

2. Obsah

1. Úvod

2. Obsah

3. Zkratky a pojmy

4. Organizační struktura

5. Řízená dokumentace v plemenném chovu

6. Pracovní postupy a formuláře (seznam)

7. Kontroly

3. Zkratky a pojmy

Zkratka	Význam	Vysvětlení
DP-n	Doporučený postup	Dokument vydávaný CHK, který popisuje činnost pro chovatele potřebnou.
ZP-n	Závazný postup	Dokument vydávaný CHK, který popisuje činnost, kterou chovatel musí provádět.
DF-n	Doporučený formulář	Chovatel vede ve formě, kterou si zvolí, záznamy obsahující všechny položky uvedené v tomto formuláři.
ZF-n	Závazný formulář	Chovatel musí vést tyto záznamy a to v pořadí a formě určené tímto formulářem.
CHK	Chovatelská komise	Jmenovaný poradní orgán ČSV
ČSV	Český svaz včelařů, z. s.	Ve vztahu k plemenářské práci je ČSV Uznávaným chovatelským sdružením ve smyslu Plemenářského zákona.
VÚVč	Výzkumný ústav včelařský, s.r.o. Dol	Osoba oprávněná MZe podle plemenářského zákona k provádění kontroly užitkovosti
VŠCH	Vyšší šlechtitelský chov (vyšší šlechtitelský)	Vyšší šlechtitelské chovy uznává PRV ČSV na základě doporučení chovatelské komise.
RCH	Rozmnožovací chov (nižší šlechtitelský)	Rozmnožovací chovy uznává PRV ČSV na základě doporučení chovatelské komise.
CHŘ	Chovatelský řád	
ČPI	Česká plemenářská inspekce	Kontrolní orgán jmenovaný MZe
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a.s.	Osoba pověřená MZe vedením ústřední evidence chovatelů a včelstev
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR	
Plemenářský zákon		Zákon o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat v platném znění
Veterinární zákon		Zákon o veterinární péči v platném znění
PPP	Příručka plemenářské práce	Tento dokument
PRV ČSV	Předsednictvo republikového výboru ČSV	
Plemenářská evidence		Záznamy
Seznam		Seznam šlechtitelských chovů UCHS
UCHS		Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské
Výběrová základna chovu	Včelstva chovu zahrnutá do hodnocení vlastností	Včelstva plemenná, ostatní včelstva v kontrole užitkovosti a dědičnosti, včelstva s nově usazenými matkami; nepatří sem včelstva manipulační, výhradně produkční a včelstva s matkami s neznámým nebo nejistým původem.
RČCH	Registrační číslo chovatele	Dostává jej každý chovatel na základě registrace svých včelstev v ústřední evidence chovatelů a včelstev
Matriční číslo		Jedinečné 12 místné číslo matky, udělované v momentu zužitkování či expedice matky.
Chovatelská sezona		Časový úsek od 1. 4. do 31. 3. následujícího roku.
Chovatelské období		Časový úsek 6 chovatelských sezon.

4. Organizační struktura

Stupně chovů:

Šlechtitelské chovy včelích matek Uzaného chovatelského sdružení včely kraňské

a) rozmnožovací chovy UCHS

b) vyšší šlechtitelské chovy UCHS

Požadavky na chovy (viz kapitola 2 CHR)

Stupeň chovu	charakteristika	trvání	Výběrová skupina min.
vyšší šlechtitelský	Provádí svědomitě dokumentovanou plemenářskou práci.	osvědčení platí 6 chovatelských sezon	40 včelstev
rozmnožovací	Chová vyšší počty matek ověřeného původu. Dokumentuje výkony a vlastnosti výběrové základny chovu.	osvědčení platí 1 chovatelskou sezonu	40 včelstev

Řízení a kontrola chovů:

Název organizace	Popis činností
ČSV, z. s. = Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské	Vydává ve spolupráci s VÚVč chovatelský řád, cíl a program. Uznává stupně chovů ve smyslu CHR.
Chovatelská komise	Připravuje každoroční aktivity chovů. Provádí kontrolní návštěvy chovů a předkládá stanovisko k žádostem o zřízení nebo prodloužení chovů.
Státní veterinární správa	Dohlíží na zdravotní stav včelstev podle Veterinárního zákona.
Česká plemenářská inspekce	Dohlíží na dodržování povinností chovatelů, uznaných chovatelských sdružení, oprávněných osob a chovatelských podniků v oblasti šlechtění a plemenitby včel a oblasti označování a evidence včelstev.
ČMSCH, a.s.,	Vede ústřední evidenci chovatelů a včelstev podle Plemenářského zákona.
VÚVč Dol, s.r.o.	Vyvíjí metodiky šlechtění, provádí školicí a poradenskou činnost o oboru chovu a inseminace včelích matek. Provádí morfometrickou a molekulárně genetickou analýzu. Osoba oprávněná MZe podle plemenářského zákona k provádění kontroly užítkovosti.
Státní zemědělský intervenční fond	Administruje a kontroluje dotace z programu rozvoje včelařství.

5. Řízená dokumentace v plemenném chovu

Základní dokumenty

1. Chovatelský řád

Chovatelský řád, který připravuje CHK je schvalován RV ČSV. Sekretariát RV ČSV zajišťuje zveřejnění aktuální verze v časopise Včelařství a na stránkách www.vcelarstvi.cz.

2. Příručka plemenářské práce

Příručku připravuje CHK a po schválení jejím předsedou se dává na vědomí PRV ČSV. Výměnu verzí nebo částí příručky zajistí předseda CHK. Jeden výtisk staré verze je vždy uložen jako archivní u předsedy CHK.

3. Seznam šlechtitelských chovů (rozmnožovacích a vyšších šlechtitelských)

Seznam připravuje sekretariát RV ČSV ve spolupráci s CHK, schvaluje PRV ČSV a sekretariát RV ČSV zajistí jeho vydání ve dvou řízených výtiscích.

První řízený výtisk s uvedením data začátku platnosti a data předchozí verze je podepsán předsedou CHK a uložen na sekretariátu RV ČSV.

Druhý řízený výtisk má k dispozici předseda CHK.

Pracovní kopie a elektronické kopie musí mít rovněž uvedeno datum začátku platnosti a datum předchozí verze.

Elektronická verze seznamu je zveřejněna v časopise Včelařství a na stránkách www.vcelarstvi.cz.

Každý rok je vydáván aktualizovaný seznam (zpravidla k 1. dubnu). Na seznamu jsou všechny chovy, které prokázaly, že splňují podmínky CHŘ.

4. Pracovní postupy a formuláře (viz seznam v kapitole 6)

Dokumenty připravuje a mění CHK.

Nové verze a změny dostávají chovatelé uvedení na Seznamu šlechtitelských chovů na každém aktivu chovů, v případě potřeby poštou, nebo e-mailem. Také jsou k dispozici na webových stránkách www.vcelarstvi.cz, v záložce Chov matek.

6. Pracovní postupy a formuláře

6.1 Závazné postupy

Dokumenty popisují činnost, kterou chovatel musí provádět.

ZP-1: Vedení záznamů v úlovém deníku

ZP-2: Vedení matriky matek

ZP-3: Potvrzení o původu matky

ZP-4: Hodnocení HYG

ZP-5: Vedení ročního přehledu hodnocení včelstev

ZP-6: Kontrola plemenné příslušnosti včelstev

ZP-7: Odběr vzorků pro kontrolu zdravotního stavu

ZP-8: Doložení zdravotní způsobilosti k prodeji matek

ZP-9: Hlášení počtu odchovaných matek

6.2 Doporučené postupy

Dokumenty popisují činnost, která je pro chovatele potřebná.

DP-1: Hodnocení následných generací u zákazníků

6.3 Závazné formuláře (vzory)

Jejich forma i obsah jsou závazné.

Přehled hodnocení včelstev, viz. *Příloha č.5*

Hlášení o počtu odchovaných matek, viz. *Příloha č.6 PPP*

Žádost o udělení „Osvědčení o vyšším šlechtitelském chovu UCHS“, viz. *Příloha č.7 PPP*

Žádost o udělení „Osvědčení o rozmnožovacím šlechtitelském chovu UCHS“, viz. *Příloha č.8 PPP*

6.4 Doporučené formuláře

Jejich forma není závazná. Závazný je obsah.

Úlový deník - viz příloha č.1 PPP.

Seznam plemenných matek – viz příloha č.2 PPP

Založení sérií a odchov matečnicků - viz příloha č.3 PPP.

Seznam odchovaných matek, viz. příloha č.4 PPP

Formuláře je možno stáhnout z webových stránek www.vcelarstvi.cz, v záložce Chov matek.

6.1 Závazné postupy:

ZP-1 Vedení záznamů v úlovém deníku

Úlový deník je nadepsán jménem chovatele, registračním číslem chovatele, rokem a celkovým počtem listů včetně jejich očíslování. Úlový deník musí být založen vždy k 1.1. příslušného kalendářního roku.

Chovatel musí vést v úlovém deníku záznamy o každém včelstvu, které patří do výběrové základny chovu.

Každý úl výběrové základny chovu musí být jednoznačně označen číslem (dále číslo včelstva).

Úlový deník musí obsahovat:

číslo včelstva, matriční číslo matky, původ matky označení matky (barva, číslo značky), záznamy o jednotlivých prohlídkách a zákrocích ve včelstvech, výsledky vyšetření zdravotního stavu, údaje o léčení včelstev, průběžné výsledky hodnocení medné užitkovosti (výnos medu) a dalších vlastností včelstev, datum přidání matky a údaj o jejím dožití (datum a příčina - výměna, úhyn, vyrojení, apod.), záznam o tom, že včelstvo je využíváno jako plemenné (plemenivo použito pro sériový odchov matek).

Posuzování a hodnocení vlastností včelstev

Mezi hodnocené vlastnosti patří kromě medné užitkovosti, mírnost, sezení na plástech, rojivost, jarní rozvoj a stavba díla.

Medná užitkovost - hodnotí se množství vyprodukovaného medu v dané sezoně, příp. v jednotlivých snůškách téhož roku odděleně jako součet:

produkce medu vytočeného + odebraného v plástech + ponechaného v úlu, v kg

Ostatní subjektivně hodnocené vlastnosti se posuzují čtyřbodovou stupnicí podle tabulky:

Hodnocení	Mírnost	Sezení na plástech	Rojivost	Jarní rozvoj	Stavba díla
1	velmi mírné	pevně sedí na plodu	žádný pokus	správný	zvláště vydatná
2	mírné	pohyblivé na plodu	snadno ovladatelné	mírně opožděný	dostatečná
3	nervózní	přecházejí na med	dosud ovladatelné	opožděný	slabší
4	bodavé	opouštějí plásty	neovladatelné	velmi opožděný	nedostatečná

Mírnost a sezení se hodnotí minimálně 5x za sezonu a vždy s uvedením data pozorování. Čisticí pud se hodnotí minimálně 1x za sezonu u všech plemenných včelstev.

Souhrnným vyhodnocením všech posuzovaných vlastností a podle zvolené metody selekce se včelstva zatřídí do tří skupin:

- **plemenná skupina** – včelstva určená k odchovu další generace, tj. *mateřská a trubčí*,
- **užitková skupina** – včelstva se ponechají na produkci medu, příp. jako chovná,
- **braková skupina** – ve včelstvech se co nejdříve vymění matky.

Příručka plemenářské práce vydaná dne 1. 1. 2025

Vyhodnocení se doporučuje dělat průběžně v sezoně, aby se nevyhovující matky mohly vyměnit před zazimováním včelstev. Hlavní vyhodnocení se vykoná po skončení sezony po shromáždění a zpracování všech informací získaných celoročním posuzováním vlastností. Jeho výsledky lze však využít v selekci až v další sezoně.

Vzor formuláře Úlový deník je v příloze PPP č. 1, jeho forma není závazná. Závazný je obsah.

ZP-2 Vedení matriky matek

Matrika matek je nadepsána jménem chovatele jeho registračním číslem, rokem a celkovým počtem listů které dokument obsahuje. Každý list matriky matek je označen pořadovým číslem.

V průběhu odchovu matek musí chovatel zapisovat do matriky matek příslušného roku:

- plemenné matky,
- založené série, jejich původ a umístění
- zužitkování matečnicků do konkrétních chovných úlků
- seznam odchovaných matek

Seznam odchovaných matek musí obsahovat:

- matriční číslo matky, datum líhnutí matky, datum inseminace matky (pokud je uměle inseminována) datum začátku kladení matky, datum expedice matky, označení matky (barva, číslo značky), adresa chovu kam byla expedována popř do data expedice číslem úlku kde je možné ji dohledat, poznámky
- všechny odchované matky musí mít k 31.12. přidělené matriční číslo a musí být označeny barvou a číslem dle PPP a vyplněn záznam o jejich umístění.

Vzor formuláře Seznam plemenných matek je v příloze PPP č. 2. Jeho forma není závazná. Závazný je obsah.

Vzor formuláře Založení sérií a odchov matečnicků je v příloze PPP č.3. Jeho forma není závazná. Závazný je obsah.

Vzor formuláře Seznam odchovaných matek je v příloze PPP č. 4. Jeho forma není závazná. Závazný je obsah.

Závazný formát matričního čísla matky

Matriční číslo matky je složeno z 5–6 písmen a 6 číslic:

- plemenná příslušnost, případně země původu (1–3 písmena)
- zkratka chovatele či místa chovu matky (vždy 3 písmena)
- 1. a 2. číslice označují rok narození matky
- 3. až 6. číslice označují pořadové číslo matky, pod kterým je zapsána v matrice

ZP-3 Potvrzení o původu matky

Toto potvrzení je vydáváno ve formě **evidenčního lístku**, který obsahuje:

- matriční číslo matky
- matriční číslo její matky
- matriční číslo matky trubců
- barvu a číslo značky matky
- název chovu
- stupeň chovu
- datum vylíhnutí matky
- datum počátku kladení matky
- datum expedice matky
- číslo protokolu o plemenné příslušnosti, vztahující se k původu odchované matky

Příručka plemenářské práce vydaná dne 1. 1. 2025

Všechny matky ve šlechtitelských chovech se označují identifikačními značkami přilepenými na hrud' s čísly od 1 do 99. Značky jsou barevně rozlišeny podle následující tabulky:

Matky vylíhnuté v letech, jejichž letopočet končí číslicemi	Barva
1 nebo 6	bílá
2 nebo 7	žlutá
3 nebo 8	červená
4 nebo 9	zelená
5 nebo 0	modrá

Na každou kladoucí matku expedovanou mimo chov musí chovatel vystavit evidenční lístek matky, který připevní k expedičnímu obalu (ke klícce) s matkou.

ZP-4 Hodnocení HYG

Čisticí pud včel lze hodnotit jednou ze dvou metodik:

1. *Mražení plodu*

Z testovaného včelstva se vyřízne zavíčkovaný plod krátce po zavíčkování (asi do tří dnů) o ploše 10×10 buněk, označí se číslem včelstva a umístí se asi na 24 hodin do mrazničky. Poté se výřez navrátí do včelstva a poznačí se umístění plástu a poloha výřezu v plástu, např. změřením souřadnic jeho první levé horní buňky. Za dalších asi 48 hodin se zapíše počet včelami zcela vyklizených buněk a vypočte se jejich podíl ze všech usmrčených a řezem neporušených buněk v procentech a zapíše jako parametr HYGm (%).

2. *Propíchování kukel*

V testovaném včelstvu se vybere co nejucelenější plocha bez larev a se zavíčkovaným plodem krátce po jeho zavíčkování (asi do tří dnů). Na vybranou testovací plochu se přiloží průhledná šablona zhotovená z plastové fólie s výřezem 10×10 buněk a poznačí se poloha testovací plochy v plástu, např. změřením souřadnic jeho první levé horní buňky. Všechny zavíčkované plodové buňky se přes víčko propíchnou kolmo k mezistěně plástu až ke dnu buňky. Zapíše se čas začátku testu zaokrouhlený na celou hodinu a počet nezavíčkovaných buněk (prázdné, s potravou). Plást se vrátí do včelstva a zapíše se umístění plástu v něm. Po asi 24 hodinách se plást vyjme, ometou se včely z testovací plochy a spočítá a zapíše se počet buněk úplně bez plodu, poznačí se čas kontroly. Totéž se provede asi 48 hodin po započetí testu. Po asi 72 hodinách od počátku testu se poznačí opět čas a počet buněk v testovací ploše úplně bez plodu a navíc počet buněk dosud zavíčkovaných. Ze zapsaných hodnot se vypočte parametr HYG (hod) podle vzorce:

$$HYG = \frac{(N_1 - N_0) \cdot (T_1/2) + (N_2 - N_1) \cdot (T_1 + T_2)/2 + (N_3 - N_2) \cdot (T_2 + T_3)/2 + (P - N_3 - NL) \cdot (T_3 + 12)}{P - N_0 - NL} + \frac{NL \times T_3}{N_3 - N_0} (\text{hod})$$

kde N jsou/je počet prázdných vyčištěných buněk v daném časovém intervalu, T je/Jsou časový interval od počátku testu do doby kontroly v hodinách (např. T1 = 24, T2 = 48, T3 = 72) a P je počet buněk testované plochy.

ZP-5 Vedení ročního přehledu hodnocení včelstev

Přehled hodnocení včelstev musí vést každý šlechtitelský chov.

Do přehledu zapíše všechna včelstva, která patří do výběrové základny chovu.

Přehled obsahuje souhrn údajů získaných v chovu v průběhu posuzování včelstev za období jednoho roku.

V záhlaví přehledu se uvádí jméno, adresa a registrační číslo chovatele, registrační číslo hospodářství a název stanoviště, rok, číslo listu.

Pro každé včelstvo je uvedeno číslo včelstva, matriční číslo matky, matriční číslo matčiny matky, matriční číslo připárené matky trubců, označení matky (barva, číslo značky), datum přidání matky do včelstva, datum dožití matky (výměna, úhyn, vyrojení apod.) ve včelstvu, výsledek vyšetření zdravotního stavu, produkce medu v kg, produkce medu v procentech k průměru stanoviště, bodové hodnocení mírnosti, sezení včel na plástech, rojivosti, rozvoje a stavby plástů, výsledky testů HYG, příp. další posuzované vlastnosti, poznámky.

Přehled se sestaví zvláště pro každé stanoviště včelstev, pokud podmínky mezi stanovišti nejsou srovnatelné, zvláště po stránce snůšky a rozvoje včelstev.

Chovatelé všech šlechtitelských chovů zasílají přehledy každoročně do 31. 12. na sekretariát ČSV.

Vzor formuláře Přehled hodnocení včelstev je v příloze PPP č. 5.

ZP-6 Kontrola plemenné příslušnosti včelstev

Příslušnost chovaného materiálu k plemeni včela medonosná kraňská se ve šlechtitelských chovech prokazuje morfometrickým či molekulárně genetickým rozbohem včel, který provádí VÚVč.

Při schvalování nového vyššího šlechtitelského chovu je třeba předložit rozbor čtyř vzorků plemenných včelstev a doložení morfometrického či molekulárně genetického rozboru od minimálně čtyř včelstev s vlastními odchovanými matkami, ne starší 3 let.

Rozmnožovací chovy musí prokázat plemennou příslušnost plemenných včelstev. Za průkaz příslušnosti se považují evidenční lístky matek získaných z vyšších šlechtitelských chovů nebo morfometrický či molekulárně genetický rozbor. RCH zároveň dokládají stav výběrové základny chovu předložením 4 morfometrických či molekulárně genetických rozborů včelstev výběrové základny s vlastními vychovanými matkami ne starší 3 let.

Za vyhovující se považuje výsledek, kdy vzorek je klasifikován jako "CARNICA" a parametr DAWINO má hodnotu více než 50 %. Pokud některý vzorek nevyhovuje, matku chovatel nepoužije v chovu a pošle další vzorek k rozboru.

Postup odběru vzorků:

Vzorek včel pro morfometrickou analýzu odebírá chovatel ze včelstev vybraných jako plemenná pro příští chovnou sezonu. Odebírají se mladé včely z hnízda včelstva asi 2-3 dny po vylíhnutí, čímž se vyloučí možnost jejich zalétnutí ze sousedních úlů. Nachytají se včely v počtu 20-25 kusů, vpustí se do klícky a klícka se označí číslem včelstva. V klíčce se včely ponechají při běžné teplotě asi 12 hodin, aby vyhládly, a poté se usmrtí mrazem v mrazničce. Potom se včely usuší při teplotě do 50 °C a i s klíčkou nebo v jiném vhodném obalu označeném číslem včelstva se odešlou do laboratoře na rozbor. Během přípravy vzorku včel se dbá na to, aby včely nebyly znečištěné a jejich křídla nebyla jakkoliv poškozená. Při odeslání vzorků se ke každému vyplní formulář s údaji: jméno a adresa chovatele, číslo včelstva, matriční číslo matky, její matky a matky trubců (u volně párené matky místo matky trubců symbol „X“), datum odběru vzorku.

Metodika odběru vzorků pro mikrosatelitní analýzu DNA.

Pro účely stanovení míry hybridizace plemenného včelstva je používán hybridizační test, kdy jsou výsledky mikrosatelitní analýzy včelstva porovnávány s referenční databází výsledků vzorků včel

odebraných v místech přirozeného výskytu evropských geografických plemen.

Hlavní podmínkou pro úspěšnou analýzu DNA je omezení její degradace v průběhu odběru vzorku a jeho transportu do laboratoře. Z tohoto důvodu je nutné věnovat těmto limitujícím faktorům zvýšenou pozornost.

Postup:

Příručka plemenářské práce vydaná dne 1. 1. 2025

Z plemenného mateřího nebo trubčího včelstva odebereme z plodového plástu 4 včely těsně před vylíhnutím (1-2 dny). Nejprve pinzetou odstraníme víčka buněk a zkontrolujeme, zda jsou včely již z velké části chitinizovány. Pak včely opatrně vyjmeme tak, aby nedošlo k jejich poškození a všechny 4 včely vložíme do připravené eppendorfky s 95% alkoholem (vzorkovnice na požádání zajistí laboratoř).

Takto připravený vzorek označíme pořadovým číslem. Do formuláře zapíšeme údaje o vzorku. Vzorek před odesláním do laboratoře vložíme při nejbližší příležitosti do mrazničky. O odeslání vzorku informujeme sms zprávou na telefon 739 594 728.

Adresa pro odeslání vzorků:

Pokusný včelín VÚVč
RNDr. F.Kašpar
Pekařov 47
Jindřichov
788 23

Údaje o vzorku:

<u>Datum odběru:</u>					
<u>Chovatel:</u>					
<u>Adresa:</u>					
<u>Poznámka:</u>					
<u>Vzorek</u>	<u>Katastr</u>	<u>Číslo včelstva</u>	<u>Matka</u>	<u>Matka matky</u>	<u>Matka otce</u>
1					
2					
3					
4					
5					

ZP-7 Odběr vzorků pro kontrolu zdravotního stavu

CHŘ požaduje vyšetření noseμόzy, varroázy a moru včelího plodu.

Pro vyšetření noseμόzy odebere chovatel v průběhu podzimu anebo zimy vzorek zimních včel. Vzorky odebere ze všech včelstev výběrové základny chovu a dalších včelstev, jež plánuje v následující sezoně používat pro odchov matek (manipulačních). Z každého včelstva chovatel odebere asi 30 včel. Mohou to být zimní mrtvolky z úlového dna, příp. živé včely létavky, které se usmrť např. mrazem. Mrtvé včely se vkládají do jednotlivých prodyšných obalů opatřených na svrchní straně jménem chovatele a číslem včelstva.

Pro vyšetření na mor včelího plodu se odebírají vzorky měli z podložek, nejlépe v zimním období při čištění podložek po posledním ošetření na varroázu. Pro preventivní vyšetření přítomnosti původce moru mohou být zaslány směsné vzorky z jednotlivých stanovišť, maximální počet včelstev ve vzorku je 25, pokud veterinář neurčí jinak.

Vzorky na vyšetření varroázy chovatelé matek odebírají stejně jako ostatní včelaři.

ZP-8 Doložení o zdravotní způsobilosti k prodeji matek

Chovatel je povinen vyšetřit svá včelstva ve smyslu platného chovatelského řádu.

Výsledky musí splňovat následující požadavky:

Varroáza – při průměrném nálezu do tří roztočů na jedno včelstvo ve směsném vzorku zimní měli chov bez dalšího opatření vyhovuje, při nálezu nad tři roztoče na jedno včelstvo ve směsném vzorku zimní měli chov vyhovuje až po provedeném jarním léčebném ošetření podle platné Metodiky kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace pro daný rok. O provedení tohoto ošetření chovatel provede záznam do úlového deníku (ZP-1).

Mor včelího plodu – výsledek vyšetření musí být negativní.

Nosemóza – výsledek chovatel zanesse do přehledu včelstev.

Chovatel může dodávat matky mimo chov jen v případě, že výše uvedená kritéria splnil a má všechna vyšetření doložena protokoly SVÚ nebo akreditovaných laboratoří. Tyto dokumenty chovatel archivuje pro potřebu kontroly minimálně pět let.

ZP-9 Hlášení počtu odchovaných matek

Chovatel každoročně do 31. 12. zasílá na sekretariát ČSV hlášení o počtu odchovaných matek od jednotlivých plemenných matek.

Vzor formuláře Hlášení šlechtitelských chovů UCHS o počtu odchovaných matek je v příloze PPP č. 6.

6.2 Doporučené postupy

DP-1 Hodnocení následných generací u zákazníků

K hodnocení plemenných matek kontrolou dědičnosti podle potomstva chovatel využívá informace o hodnocení jejich dcer (matek) expedovaných jiným chovatelům včel. Kontrola dědičnosti podle potomstva je nejpresnější metoda odhadu plemenné hodnoty jednotlivých matek, jejich rodin a celých linií. Pro zvýšení přesnosti hodnocení chovaných linií a účinnosti výběru si chovatel vytvoří vlastní systém získávání informací o kvalitách expedovaných matek.

6.3 Závazné formuláře

Přehled hodnocení včelstev, viz. Příloha č.5

Hlášení o počtu odchovaných matek, viz. Příloha č.6 PPP

Žádost o udělení „Osvědčení o vyšším šlechtitelském chovu UCHS“ , viz. Příloha č.7 PPP

Žádost o udělení „Osvědčení o rozmnožovacím šlechtitelském chovu UCHS“, viz. Příloha č.8 PPP

6.4 Doporučené formuláře

Úlový deník - viz příloha č.1 PPP.

Seznam plemenných matek - viz příloha č.2 PPP

Založení sérií a odchov matečnicků - viz příloha č.3 PPP.

Seznam odchovaných matek, viz.příloha č.4 PPP

7. Kontroly

Chovatelská komise je v souladu s chovatelským řádem oprávněna kontrolovat chovy podle CHR, kapitola 4.

Kontrola probíhá podle osnovy - viz příloha č. 9 PPP.

SEZNAM PŘÍLOH PPP

Příloha č.

1	Úlový deník
2	Seznam plemenných matek
3	Založení sérií a odchov matečníků
4	Seznam odchovaných matek
5	Přehled hodnocení včelstev
6	Hlášení počtu odchovaných matek
7	Žádost o udělení osvědčení o vyšším šlechtitelském chovu UCHS
8	Žádost o udělení osvědčení o rozmnožovacím chovu UCHS
9	Osnova kontrolní návštěvy chovu včelích matek

Příručka plemenářské práce vydaná dne 1. 1. 2025

Příloha č. 1 PPP

rok	matka	Linie	matka matky	ozn.	vyz.	ro zv.	M S	od pl.	nos.	1. med	2. med	C M	%	m í	se z	roj	HY G	Výměna dat./matr.č

20 .. Matka.....Původ.....Linie.....Označení.....Zdrav.....

Dat.	matka	síl	pyl	MS	-pl	-v	-m	mí	se	stan.	Poznámka

Seznam plemenných matek 202.

Včelstvo	Matriční číslo	Původ po matce	Původ po trubcích	Příslušnost ke kraňce

Založení sérií a odchov matečnicků

	Přelarvování	Líhnutí	Původ	Chovné včelstvo	Počet přijatých matečnicků	Počet dochovaných matečnicků
1						
2						
3						
4						

Příloha č.4 PPP – Seznam odchovaných matek

ROK

Chovatel:

Reg. číslo chovatele:

Č. chovného úlku	Matriční číslo matky	Původ po matce	Původ po trubcích	Označení	Líhnutí	Inseminovaná	Klade	Odesláno	Adresa nebo umístění

Příloha č.5 PPP- Přehled hodnocení včelstev

Chovatel

Reg. číslo chovatele

Reg číslo stanoviště

Název stanoviště

Poradové číslo záznamu	Č. včelstva	Matriční číslo matky přítomné na jaře	Matriční číslo matčiny matky	Matriční číslo matky trubců	Označení matky	Nosema podle protokolu	Produkce medu kg	Produkce medu % stanoviště	Mírnost	Sezení na plástech	Rojivost	Rozvoj	Stavba plástů	HYG	Matriční číslo matky zazimované pokud je nová	Označení matky, pokud je nová

Příloha č.6 PPP

Hlášení šlechtitelských chovů UCHS o počtu odchovaných matek za rok 20..

Vyšší šlechtitelský chov

Rozmnožovací chov

Jméno chovatele :

RČCH:

Adresa:

Telefon:

E-mail:

Prosím uvádějte počty matek odchovaných v roce 20.....(1.4. 20..... – 31.12. 20)

Přehled počtu odchovaných matek

	Matky dodané ostatním včelařům	Matky do vlastního chovu	Celkem
Volně spárené matky			
Inseminované matky			
Celkem			

Přehled o původu odchovaných matek po matce

Matriční číslo plemenné matky	Počet odchovaných matek
Celkem	

Datum: Podpis:

Český svaz včelařů, z. s.
Křemencova 8, 115 24 Praha 1

Příloha č.7 PPP

**Žádost o udělení „Osvědčení o VYŠŠÍM ŠLECHTITELSKÉM CHOVU
Uznaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské“
na chovatelské období 20 - 20 (1.4.20 - 31.3.20)**

Chov:

Registrační číslo chovatele:

Chovatel

Jméno a příjmení (název PO):

Ulice:

PSČ, obec:

Datum narození: IČ:

Telefon: E-mail:

Vedoucí chovu (pokud je žadatelem PO)

Jméno a příjmení (název PO):

Ulice:

PSČ, obec:

Datum narození:

Telefon: E-mail:

Názvy a registrační čísla stanovišť, na kterých chovám matky, včetně počtu včelstev:

.....
.....
.....
.....
.....

Prohlašuji, že k dnešnímu dni se má stanoviště včelstev, na kterých chovám matky, nenalézají v ochranném pásmu moru včelího plodu.

Beru na vědomí svoji povinnost doložit vyšetření na mor včelího plodu, varroázu a nose mózu protokolem z akreditované laboratoře a vyjadřuji svůj souhlas s uveřejněním výsledků těchto

vyšetření. Vyjadřuji svůj souhlas s kontrolními návštěvami chovu a zveřejňováním chovatelských výsledků.

Zavazuji se dodržovat pravidla a závazné pracovní postupy pro vyšší šlechtitelské chovy uznaného šlechtitelského programu, které jsou dány chovatelským řádem ČSV, z. s.

Registrační poplatek ve výši,- Kč jsem dneodeslal na účet ČSV, z. s.: 109005016/0300, pod variabilním symbolem, kterým je registrační číslo chovatele.

Přílohy:

- a) chovatelský záměr pro celé chovatelské období
- b) kopie protokolů o morfometrických či molekulárně genetických plemenných matek
- c) kopie protokolů o morfometrických či molekulárně genetických rozborech včelstev s vlastními matkami
- d) kopie úlového deníku výběrové základny včelstev (za poslední 3 roky)
- e) kopie matriky matek (za poslední 3 roky)
- f) kopie dokladu o zaplacení administrativního poplatku
- g) kopie protokolů o vyšetření včelstev na mor včelího plodu, varroázu a nose mózu pro daný rok doložit vždy nejpozději do 31.3.

Tímto žádám o udělení „Osvědčení o vyšším šlechtitelském chovu Uznaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské“.

V, dne.....

.....
podpis chovatele

Český svaz včelařů, z. s.
Křemencova 8, 115 24 Praha 1

Příloha č.8 PPP

**Žádost o udělení „Osvědčení o ROZMNOŽOVACÍM CHOVU
Uznaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské“
pro chovatelskou sezónu 20 (1.4.20 - 31.3.20)**

Chov:

Registrační číslo chovatele:

Chovatel

Jméno a příjmení (název PO):

Ulice:

PSČ, obec:

Datum narození: IČ:

Telefon: E-mail:

Vedoucí chovu (pokud je žadatelem PO)

Jméno a příjmení (název PO):

Ulice:

PSČ, obec:

Datum narození:

Telefon: E-mail:

Názvy a registrační čísla stanovišť, na kterých chovám matky, včetně počtu včelstev:

.....
.....
.....
.....

Prohlašuji, že k dnešnímu dni se má stanoviště včelstev, na kterých chovám matky, nenalézají v ochranném pásmu moru včelího plodu.

Beru na vědomí svoji povinnost doložit vyšetření na mor včelího plodu, varroázu a noseμόzu protokolem z akreditované laboratoře a vyjadřuji svůj souhlas s uveřejněním výsledků těchto

vyšetření. Vyjadřuji svůj souhlas s kontrolními návštěvami chovu a zveřejňováním chovatelských výsledků.

Zavazuji se dodržovat pravidla a závazné pracovní postupy pro rozmnožovací chovy Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské, které jsou dány chovatelským řádem ČSV, z. s. Registrační poplatek ve výši,- Kč jsem dne odeslal na účet ČSV, z. s.: 109005016/0300, pod variabilním symbolem, kterým je registrační číslo chovatele.

Přílohy:

- a) chovatelský záměr pro nastávající sezónu
- b) kopie evidenčních lístků plemenných matek
- c) kopie protokolů o morfometrických či molekulárně genetických rozbořech včelstev s vlastními matkami
- d) kopie celého úlového deníku (poslední 2 roky) výběrové základny včelstev
- e) kopii matriky matek (poslední 2 roky)
- f) kopie vyšetření (nosemóza, varroáza, mor včelího plodu) doložit nejpozději do 31.3.
- g) kopie dokladu o zaplacení registračního poplatku

Tímto žádám o udělení „Osvědčení o rozmnožovacím chovu Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské“ pro chovatelskou sezónu 2020.

V, dne.....

.....

podpis chovatele

Zpráva o kontrolní návštěvě chovu (osnova)

Datum a čas zahájení kontroly:

Jméno chovatele:

RČCH:

Vedoucí chovu:

Stanoviště, reg. č.:

Druh kontroly: běžná, opakovaná - mimořádná Skupina

posuzovatelů:

Kontrola byla/nebyla prováděna za plné součinnosti chovatele podle osnovy, která je shodná s dále uvedeným zápisem.

Výsledek kontroly, zápis o zjištěných neshodách a uložených opatřeních je v závěru této zprávy.

Význam zkratk: a = ano, subjekt plně splňuje požadavek, n = ne, subjekt plně nesplňuje požadavek, x = nehodnotí se

Kritérium (podle chovatelského řádu a navazujících dokumentů)	Poznámky posuzovatele týkající se shody posuzovaného chovu s požadavky	a/ n/ x	Neshoda (číslo)
6.1 ZP-1 PPP	Úly chovatelského stanoviště jsou jednoznačně označeny čísly v souladu s úlovým deníkem		
2.2. CHŘ	Počet včelstev odpovídá CHŘ		

2.2. CHŘ	Chovatel má veterinární protokoly povinných vyšetření pro běžný rok		
2.2. CHŘ	- pro minulý rok		
kap. 6 PPP	Chovatel vede úlový deník		
kap. 6.1 ZP-1 PPP	Úlový deník obsahuje všechny údaje (požadavek PPP kap. 6.1 ZP-1) <ul style="list-style-type: none"> • jméno chovatele jeho registrační číslo a rok • číslo včelstva • matriční číslo matky • původ matky • barva – číslo značky • záznamy o prohlídkách, zásazích, výnosu • hodnocení vlastností minimálně 5x za sezonu • údaje o plemenných včelstvech • údaje o léčení • údaje o výměně matek • celkový počet listů včetně jejich očíslování 		
kap. 6 PPP	Chovatel vede matriku matek		
kap. 6.1 ZP-2 PPP	Matrika obsahuje všechny údaje (požadavek PPP kap. 6.1 ZP-2) <ul style="list-style-type: none"> • jméno chovatele jeho registrační číslo a rok • celkový počet listů včetně jejich očíslování • seznam plemenných matek • evidenci sérií a původu plemeniva • zužitkování matečnicků • seznam odchovaných matek obsahuje: <ul style="list-style-type: none"> • čísla chovných úlků, • matriční čísla matek, • označení (barva a číslo značky), • původ, • data líhnutí, kladení a expedice, • adresy, kam byly matky expedovány nebo čísla úlku kde jsou matky umístěny 		
kap. 6.1 ZP-3 PPP	Chovatel vydává evidenční lístky podle PPP kap. 6.1 ZP-3		

Příručka plemenářské práce vydaná dne 1. 1. 2025

2.1.3.f) CHŘ 2.2.3.h) CHŘ	Chovatel posílá každoročně Hlášení počtu odchovaných matek		
kap. 6.1 ZP-5 PPP	Chovatel posílá každoročně Přehled ZP-5		
kap. 2.2. CHŘ	Chovatel má morfometrické či molekulárně genetické rozborry plemenné příslušnosti (od 4 matek, ne starší 3 roky)		
kap. č. 5.1. CHŘ	- jejich čísla		
kap. 6.1. ZP-6 PPP	Tyto rozborry vyhovují požadavkům PPP		
kap. 2.2. CHŘ	Chovatel se účastnil aktivu vyšších chovů naposledy v roce		
2.1.3.h) CHŘ 2.2.3.k) CHŘ	Matky prodané odběratelům v ČR jsou zaevidovány v CIS		

Prohlídka chovných stanovišť

Název včelnice	Registrační č. stanoviště	Počet včelstev	Označení úlů

Vertikální kontrola:

Předmět kontroly	Nález
Záznam o prodané matce v CIS	
Záznam o vyexpedované matce v seznamu odchovaných matek	
Záznam o zužitkování matečnicku	
Záznam o přelarování, vztahující se k dané matce	
Záznam o plemenném včelstvu v úlovém deníku	
Fyzická kontrola plemenného včelstva, přítomnost deklarované plemenné matky	

Nalezené neshody číslo

Nalezené neshody s požadavky byly na místě písemně zaznamenány a chovatel podepsal souhlas s těmito nálezy. Originály záznamů jsou v agendě chovatelské komise, kopie záznamů o neshodách je součástí této zprávy.

Opatření uložená chovateli

Chovatel odstraní neshody č.

nejpozději do

oznámí to předsedovi chovatelské komise, s tím že souhlasí s opakovanou kontrolní návštěvou po odstranění neshod.

Vyjádření chovatele

Závěr kontroly

Zapsal dne:

Čas:

Podpis